

Мр Драгана Сабовљев
Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин“, Зрењанин
dragana.sabovljev@gmail.com

Дан библиотекара Србије

Темељне вредности савременог библиотекарства

Дан библиотекара Србије, 14. децембар, Библиотечарско друштво Србије обележило је и 2009. године. Домаћин и спонзор овогодишње манифестације, која је имала свечани и радни део, била је Криминалистичко полицијска академија у Земуну. Прослави свог празника присуствовало је око 200 библиотекара из земље, а међу гостима били су и аташеи за културу хрватске и бугарске амбасаде, као и саветник за културу и медије америчке амбасаде у Београду. Скуп је организован под покровитељством Министарства културе Републике Србије, а финансијски су га помогли Амбасада Сједињених Америчких Држава у Београду, Комерцијална банка, Екосцифонд и Паком компјутери из Београда.

Свечану седницу Друштва отворио је и водио председник, проф. др Жељко Вучковић. Гостима су се обратили саветник за културу и медије Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Београду, Конрад Гарнер, као и декан Криминалистичко полицијске академије у Земуну, проф. др Горан Милошевић.

Као и сваке године, свечано су уручене награде Библиотечарског друштва Србије. Награду „Стојан Новаковић“ за 2009. годину добио је Добрило Аранитовић из Библиотеке шабачке за књигу *Библиотека као оледало васељене: оледни из савремене руске науке о библиотекарству* у издању Народне библиотеке „Ђорђе Натопшевић“ из Инђије и Службеног гласника из Београда. Награду „Запис“ добила је мр Мирјана Брковић из Универзитетске библиотеке у Новом Саду, награда „Најбољи библиотекар у националној библиотеци“ уручена је Душици Грбић из Библиотеке Матице српске, а награда „Најбољи библиотекар у јавној библиотеци“ Жарку Војиновићу, шефу завичајног одељења Градске библиотеке Панчево. У име награђених, говорили су Добрило Аранитовић и Душица Грбић.

У част Дана библиотекара Србије, промовисан је четвороброј часописа *Библиотекар* за 2009. годину посвећен теми „Статус и професионализација библиотекарства у Србији“. Овај број је представила Милица Стевановић из Народне библиотеке Крушевац, члан Уређивачког одбора.

Након свечаног дела скупа, библиотекари су присуствовали научној конференцији *Темељне вредности савременог библиотекарства*. Организациони одбор којег су чинили: проф. др Жељко Вучковић, проф. др Гордана Стокић Симончић, Јасмина Нинков, мр Сања Антонић, Милорад Вучковић и Вања Марковић, у крат-

Свечана седница

ком времену и уз изузетно рестриктиван буџет, окупио је, по позиву, 8 излагача који су представили сопствено виђење темељних вредности савременог библиотекарства. Скупом је председавала проф. др Гордана Стокић Симончић.

Рад „Библиотеке и библиотекари у 2010. години: изазови и могућности“ изложила је проф. др Хермина Г. Б. Ангелеску (Школа за библиотекарство и информатику Државног универзитета Вејн у Детроиту, Мичиген). Гошћа из Америке, иначе пореклом Румунка, говорила је о бројним изазовима са којима се сусрећу библиотеке. Као места социјалне интеракције, оне пре свега морају да изборе своје место међу различитим институцијама које желе да испуне слободно време људи, односно да нађу начине да привуку људе да одлуче да, уместо неких других активности које би имали, оду у библиотеку. Изазове са којима се сусрећу библиотеке она види у смањивању буџета, преласку са штампаног у

дигитално окружење публикација, смањењу броја запослених, недостатку простора, прилагођавању новим технологијама, презасићености информацијама, у појави софистициранијих и захтевнијих, као и невидљивих корисника, проширењу спектра услуга и осмишљавању активности као елементарном услову опстанка библиотека. Али ове изазове, библиотекари као информациони стручњаци, морали би да претворе у могућности. Њих дефинише као спремност да се прихвате новине и да се суочи са њима, као и праћење нових достигнућа и технологија. Библиотекари би морали да развијају нове програме и услуге, као и да прате потребе својих корисника, да комуницирају са њима. Кључна је и сарадња библиотекара, да би се разменим искустава уштедели новац, енергија и труд. Неопходно је укључивање у заједницу и промоција услуга библиотеке, али и њена унутрашња реорганизација и реконструкција простора. Хермина Ангелеску препоручује библиотекарима и осмеху у контакту са корисницима, а библиотекаре нове генерације, информационе научнике, види као људе који ће очувати традицију, али и прихватити нове принципе који ће помоћи да остану важни својим корисницима и друштву у којем врше своју мисију.

Проф. др Татјана Апарац-Јелушић (Свеучилиште у Задру, катедра за библиотекарство) говорила је на тему „Конвергенција дисциплина у пољу информацијских знаности: изазови, трендови и дилеме“. Темељне вредности библиотекарства она сагледава кроз задатак чувања културне баштине, а библиотечку делатност посматра као незаобилазну и важну у друштву. Библиотечке услуге, под утицајем нових информационо-технолојских, нужно се везују за услуге других произвођача, добављача и посредника у преносу и дистрибуцији информација. Међу њима посебну улогу види у музејима и архивима, па је своје излагање посветила трендовима њиховог приближавања и сарадње са библиотекама.

На тему „Библиотечка етика – једна од вредности савременог библиотекарства“, говорила је гошћа из Бугарске, проф. др Марија Младенова (Специјализована висока школа за библиотекарство и информационе технологије, Софија). Професионална етика се у раду посматра као примењена наука која проучава моралне вредности човека, али и као вредносно-нормативна теорија о понашању људи у одређеној професији. Појам „библиотечка етика“ дефинисан је као научна дисциплина настала интеграцијом библиотекарства и етике и проучава норму понашања библиотекара на радном месту. Ауторка их сматра неопходним у испуњавању професионалних дужности везаних за пружање услуга корисницима. Законска основа професије, однос библиотекара и читаоца, однос библиотекара са колегама и њихов однос према друштву, чине сложени систем узајамно условљених моралних односа. Библиотечке асоцијације које су створиле своје етичке кодексе имају значајну улогу у потврђивању библиотечке етике. Такође се формулишу и „Десет божјих заповести о добром библиотекарству“ и три

Жарко Војновић, шеф завичајног одељења панчевачке библиотеке, прима награду „Најбољи библиотекар у јавној библиотеци“

основна задатка везана за библиотечку етику: информациона култура корисника, хуманизација пословања и претварање библиотека у инструмент демократије и интелектуалне слободе. Наглашена је међусобна сарадња свих најзначајнијих светских библиотечких асоцијација и библиотека појединачно, да би се створио нови, хуманизовани лик ових институција.

Др Милена Максимовић (Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Република Српска) изложила је рад „Традиционални и нови задаци данашњих библиотекара“. У њему се осврнула на историјски развој библиотечке делатности, теорије библиотекарства и библиотекара као стручњака, да би се задржала на садашњем положају библиотекара и струке у целини на примеру Републике Српске, а у условима друштвене и економске кризе и транзиције друштвеног система. Ауторка размишља о изградњи новог профила библиотекара који, осим традиционалних сазнања, морају да овладају савременим средствима и системима комуникације у циљу пружања бољих услуга корисницима.

„Постоји ли раскол? Библиотекарство између теорије и праксе“, излагање проф. др Гордане Стокић Симончић (Филолошки факултет, Катедра за библиотекарство и информатику), бави се проблемима професионализације библиотечке делатности и верификовања научне библиотечке заједнице у Србији као суштинским у односу на људе и комуникацију – две темељне вредности библиотекарства. Аутор посматра праксу библиотекарства кроз широки дијапазон активности: образовање, услужне, организационе и комуникационе процесе, иновативно и пројектно ангажовање. Због тога се не слаже са изједначавањем библиотечке науке и теорије, тј. залаже се за разликовање библиотекарства као науке и као професије. Тиме не потцењује ни једно ни друго, него покушава да објасни потребу да се формулишу могућности, очекивања, стратегија и домети њиховим заједничким деловањем. У светлу одредби „Правилника о условима за стицање виших стручних звања у библиотечко-информационој делатности“ и „Правилника о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истражи-

вача“, размишља о позицији дипломираних библиотекара и оних који су то звање стекли кроз рад, начину полагања стручних испита и унапређивања, вредновању научних резултата запослених у библиотекама. Такође је битно колико се научни радници ангажују у решавању проблема професије, али и колико и једни и други учествују у раду струковних асоцијација, колико пишу за стручне часописе, како се награђују, вреднују, итд. Иако закључак да библиотекарство није у истој равни са другим научним дисциплинама и да није постигнута сагласност о дOMETИМА струке делује посебно депримирајуће, својим истицањем марљивог вишедеценијског рада људи запослених у библиотекама и података о двадесет генерација дипломираних библиотекара, о смеру за школске библиотекаре, значајној периодици, теорији и пракси, ауторка у ствари позива на нужно постизање сагласности о томе који су нам заједнички интереси и циљеви и како да дођемо до њих.

Свој рад, „Библиотеке пре веба и библиотеке после веба“, Весна Ињац-Малбаша (Народна библиотека Србије), поделила је на три дела. У првом разматра различита виђења темељних вредности библиотекарства са историјског аспекта, од Рангантанових пет закона библиотекарства, Горманових пет основних начела, пет основних принципа Web-а Алиреза Норузија, до докумената Америчког библиотечког удружења на ову тему. Други део чине савремена истраживања потреба такозване Google генерације Британске библиотеке из 2008. године, затим о истраживачима будућности и студентском виђењу библиотека и информационих извора OCLC-а и о промењеној улози библиотечких каталога Конгресне библиотеке. Трећи део чини преглед најзначајнијих светских пројеката на Web-у, као што су Европска библиотека (The European Library), Светска дигитална библиотека (World Digital Library), Светски каталог OCLC-а (WorldCat) и оних везаних за информационе изворе уопште и дигиталне збирке, као што су Europeana, Internet Archive, Google Books, Google Scholar. Аутор закључује текст могућим правцима будућег развоја библиотека, библиотекарства и информационих наука и темељних вредности библиотекарства у будућности. Наводи низ промена које су захватиле библиотеке у условима новог и умреженог дигиталног света које морају да их наведу да се окрену новом on-line окружењу, да решавају питања ауторских права и интелектуалног власништва, да дефинишу своје односе са приватним комерцијалним произвођачима информација, да сарађују са њима, али и да се наметну као конкуренти. Надаље, своје садржаје ће морати да нуде на свим врстама уређаја и на многим местима које посећују корисници (наводи социјалне мреже, Facebook, Youtube, MySpace, Flickr, Rss, Google, итд), записе из каталога би морале да нуде и путем популарних претраживача, сајтове (новог дизајна и функционалности), дигиталне библиотеке и друге информационе изворе мораће да деле са другима и на више места, путем отворених извора, а пре свега се препоручују сарадња са

сличним организацијама на свим нивоима и поштовање корисника и њиховог мишљења и потреба.

Весна Вуксан (Библиотека града Београда) понудила је овом приликом своју „Мантру за библиотекаре“. У свом раду, она поставља питања корпоративног имица библиотека, њиховог препознатљивог идентитета, мисију и визију које нису декларативног карактера, однос са корисницима. Констатује да корисник, на основу свог утиска којег стиче боравком у библиотеци и третманом стручних радника, формира своје мишљење о њој. Наводи седам грехова библиотекара у комуникацији са корисницима које описује Сегал и залаже се да библиотекари промене свој имиџ безличних, нељубазних, лоше обучених особа тиме што ће истицати своја интересовања, тј. библиотеке морају активније и занимљивије да промовишу своје људске ресурсе. Весна Вуксан нуди формулу успеха: стално праћење потреба корисника или, како је сама рекла, „Како да свако наше не, променимо у да“.

Научни скуп је закључио проф. др Жељко Вучковић (Педагошки факултет у Сомбору), председник Библиотечког друштва Србије, излагањем под насловом „По-

Саветник за културу и медије Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Београду, Конрад Тарнер, са кадетима Полицијске академије

стоје ли старе и нове вредности библиотекарства?“. Кратко и ефектно, што му је већ постало знак распознавања, одговор на питање из наслова налази у констатацији да библиотеке будућности морају да остану верне својим изворним циљевима, задацима и вредностима. Пошто библиотеке од свог настанка идентитет заснивају на култури знања, њихова мисија подршке хуманитету и демократском развоју друштва кроз слободан приступ знању остаје непромењена и у новом, динамичнијем свету. Побољшање друштвеног статуса и професионализацију савременог библиотекарства он види у високој професионалној самосвести, самопоштовању и одговорности који су утемељени на разумевању и уважавању заједничких општељудских, стручних и личних вредности и идеала.

Библиотечарско друштво Србије објавило је и Зборник резимеа са овог научног скупа, који је био део поклона који су присутни библиотекари добили на прослави свог празника.